

Karvian kulttuurikasvatussuunnitelma 31.5.2022

Käsite kulttuurikasvatussuunnitelma eli lyhyemmin KOPS

Kulttuurikasvatussuunnitelma on **vuosittain toistuva, etukäteen budjetoitu ja selkeillä sopimuksilla aikaansaatu** kokonaisuus, jossa kunkin kunnan toivomalle ikäryhmälle taataan halutunlainen taide- ja kulttuurikasvatus. Kulttuurikasvatussuunnitelma tarjoaa tietoa asuinkunnan historiasta, sen merkkihenkilöistä, historiallisista tapahtumista, käytännöistä ja jo olemassaolevasta tarjonnasta siinä kun antaa osallistujille mahdollisuuden avartaa maailmankatsomustaan sekä käyttää älyään ja luovuuttaan. On tärkeää tuntee juurensa, kotikunnan historia sekä välittää tieto ja kulttuurihistoriallinen perintö jälkipolville. KOPSin parissa toimivat aina kunkin taiteenalan ammattilaiset sekä kulttuurikasvattajat. Laatu on kaiken ytimessä.

Kulttuurikasvatussuunnitelmat perustuvat **lakiin kuntien kulttuuritoiminnasta sekä varhaiskasvatuksen ja koulujen opetussuunnitelmiin**. Lain mukaan kunnan kuuluu

- 1) edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä
- 2) luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle
- 3) edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa;
- 4) tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen;
- 5) edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa;
- 6) edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa;
- 7) edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Alla kerrotaan lyhyesti mitä hyötyä kulttuurikasvatussuunnitelmista on:

1) Yhdenvertaisuus

Kuntien valtuustojen hyväksymä ja perustasolla budjettiin pysyvästi laitettu KOPS on jokaisen kunnan lapsen ja nuoren saavuttava suunnitelma. Tällöin perheen asuinpaikka, varallisuus tai mielenkiinnon kohteet eivät vaikuta siihen, pääseekö lapsi osaksi taide- ja kulttuurituokioita.

2) Saavutettavuus

Suuressa kaupungissa on usein valtavasti mahdollisuuksia harrastamiseen ja kaiken kokemiseen jo valmiiksi. Pienemmissä kunnissa KOPS takaa sen, että esitykset ja ammattitaiteilijoiden ja kulttuurikasvattajien vierailut eivät jää suurten kaupunkien asukkaiden yksinoikeudeksi.

3) Kunnan elinvoimaisuus, yhteisöllisyys ja työllistävä vaikutus

Ennalta suunniteltu ja budjetoitu, strategiaan asti saatu kulttuurikasvatussuunnitelma on mille tahansa kunnalle eduksi. Se osoittaa että kulttuuria ja taidetta arvostetaan kunnassa, ja näiden alojen monipuolinen, kerrannainen vaikutus sekä ihmisten hyvinvointiin että työllistymiseen ymmärretään. KOPS-työssä kaikki alueen omat taiteilijat ja taidelaitokset saavat vuosittain toistuvaa lisätyötä ja alueen lapset, nuoret ja muut asukkaat oppivat tietämään mitä oman kunnan alueella on. Yhteisöllinen vaikutus on suuri, jos mukana ovat niin paikalliset yritykset sponsoroimassa kokonaisuuksia kuin taiteilijat, koulut, päiväkodit, galleriat, mahdollisesti myös useaan KOPSiin kirjoitetut palvelutalot tai muut yksiköt. Kulttuurikasvatussuunnitelmasta saa helposti tehtyä koko kunnan yhteisen asian.

4) Kunnan brändi

Karvia on profiloitunut oman tiensä kulkijaksi, jonka tavoite on olla vireä, kokoonsa nähden monipuolinen ja aktiivinen, asukkaitaan kuunteleva kunta. Luontoarvot, liikunta ja kauniit maisemat koetaan tärkeiksi ja matkailuun satsataan isosti erislaisten uniikkien, persoonallisten kulttuurikohteiden kautta.

Kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma peilaa samoja arvoja. Teemataiteenaloittain kulkevassa suunnitelmassa käydään lävitse paitsi itse taiteenalat, myös kunnan monipuoliset omat kohteet, paikallishistoriaan liittyviä henkilöitä sekä kulttuurisesti tärkeitä maisemia. Työpajapainotus takaa itse tekemisen ja samalla yhteisöllisyyden, ja samalla jokainen ehtii tulla kuulluksi ja nähdyksi prosessien aikana. Osallistujia ei hukuteta pelkkien massakonserttien maailmaan, vaan lasten ja nuorten on mahdollista myös taiteiden kautta päätyä oman tiensä kulkijaksi.

5) Lasten tunne- ja esiintymistaidot sekä monipuolinen maailmankatsomus

Tutkimuksissa on moneen kertaan todettu kuinka pitkäaikainen kulttuurin ja taiteen harrastaminen on vähentänyt ja ennaltaehkäissyt ongelmia ihmisten käytöksessä, oppimisessa, kaveritaidoissa tai avarakatseisemmassa suhtautumisessa maailmaan. Kulttuurin ja taiteen kautta on mahdollista käsitellä mitä tahansa asiaa tavalla, joka jättää pysyvämpiä positiivisia muistijälkiä. Oman luovuuden tuominen esiin ja heittäytyminen uuteen tekee kaikille ihmisille hyvää, positiivisen minäkuvan ja onnistumisen kokemuksen saaminen on yhä tärkeämpää nykymaailmassa. Juuri niitä kulttuurikasvatussuunnitelma haluaa antaa, sillä suunnitelman toteuttajina ovat nimenomaan eri taiteenalojen ammattilaiset. Mille tahansa kunnalle on hyötyä siitä, että sen lapsista kasvaa esiintymistaitoisia ja monipuolisesti ajattelevia, toiset ihmiset huomioonottavia nuoria. Taide ja kulttuuri on väylä jota jokaiselle pitää antaa mahdollisuus hyödyntää.

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN KONKREETTINEN TOTEUTUS

Karvian kunnassa on käytössä teemavuosittain kulkeva, kulttuuriperintöä ja eri taiteenaloja sisältävä kulttuurikasvatussuunnitelma. Kaikki ikäryhmät varhaiskasvatuksesta yläkouluun osallistuvat työpajoihin, kukin ikätasonsa mukaan. Taiteenalan tuottajiksi valitut tahot esittävät aina edellisen vuoden keväällä suunnitelmansa siitä, mitä eri ikäryhmien kokonaisuuksissa tehdään. Kaikkien taiteenalojen oletetaan ottavan työskennellessään huomioon opetussuunnitelman laajat linjaukset, kuten "ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia" sekä "kulttuurinen moninaisuus rikkautena".

Työpajoissa ja käyntikohteissa pääsee tekemään paljon itse ja tutustumaan kattavasti eri taiteenaloihin/kulttuurikohteisiin. Ammattilaisten toteuttamat esittävän taiteen kokonaisuudet taas näyttävät toisen puolen käsiteltävästä taiteenalasta.

Yleinen kulttuurikasvatussuunnitelmaan liittyvä toiminta

1) Teemaviikot, tärkeät juhlapäivät, muut vuotuisjuhlat

Varhaiskasvatuksen ja koulujen toiminnassa vietetään mahdollisia omia teemaviikkoja (lasten oikeuksien viikko, kestävän kehityksen, median- tai liikenneviikko jne.) ja lähdetään totuttuun tapaan mukaan lapsista itsestään lähteviin teemaideoihin (esim. dinosaurusteema, sirkusteema). Kaikki osallistuvat vuotuisiin juhliin, kuten joulu- ja kevät- tai itsenäisyyspäivän juhliin.

2) Yhteistyö kunnan/oman alueen toimijoiden kanssa

-Varhaiskasvatuksesta ja kouluista osallistutaan kunnan vuotuisiin tapahtumiin aina mahdollisuuksien mukaan.

-8-luokan oppilaat tekevät keväisin syventävän retken kotiseudulla yhteistyössä Kotiseutuyhdistyksen kanssa

-Vapaa-aikatoimi järjestää viikoittaisia muskareita

-Yhteistyö liikuntaneuvojan, nuorisotyöntekijöiden kanssa

-Tutustuminen alueen yrityksiin Karvian Yrittäjien ja Willi Karvia Oy:n kautta

-seurakunnan kanssa aamunavauksia ja pääsiäisvaellus

-yhteistyötä urheilutapahtumissa Karvian Kirin kanssa

3) Kirjastoyhteistyö

Kirjastokäynnit voidaan räätälöidä kunkin ryhmän tarpeen mukaan. Ryhmien vetäjät voivat saada ryhmille omat kirjastokortit. Satunnaisesti järjestettävien tapahtumien, kirjailijavierailujen, teemapäivien, lukukampanjoiden ja näyttelyiden lisäksi vakiintuneita yhteistyön muotoja ovat

-varhaiskasvatus: satutunnit, kirjastoon tutustuminen, lainauskäynnit

-esikoulu ja/tai 1. lk: kirjastoon tutustuminen, kirjastokortin hankinta, kirjastonkäytön opetus, lainauskäynnit

-alakoulun luokat: kirjavinkkaus, kirjastonkäytön opetus, lukudiplomi, lainauskäynnit

-yläkoulun luokat: tiedonhaun opetus, kirjallisuuteen tutustuminen koulun opetussuunnitelman mukaisesti, lainauskäynnit

4) Luontoretket ja muut luontoaktiviteetit

Varhaiskasvatus ja koulu vierailevat paljon lähiluonnossa, mm. Neva-Lylyn reitillä ja Kauhanevan kansallispuistossa.

5) Taidetestaajat

Yläkoulun 8.-luokkalaiset ovat mukana valtakunnallisessa Taidetestaajat-toiminnassa.

Kulttuurikasvatussuunnitelman taiteenlajiteemavuodet

Tarkoitus on, että työpajat vetää aina ulkopuolinen ihminen, ei opettaja eikä varhaiskasvattaja. Kokonaisuudet toteutetaan aina lasten ikä huomioon ottaen. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen ja yläluokkien kokonaisuudet eivät voi olla samanlaisia, vaan jokaiselle ikäryhmälle räätälöidään heille sopiva paketti. Jos itse työpaja vaikuttaa haastavalta ihan pienimmille, joka vuodelle on kirjoitettu myös esittävän taiteen kokonaisuuksia joihin he voivat osallistua. Kulttuuripajoja suunniteltaessa tilatut tekijät ottavat selvää paikallisuudesta ja sitä tuodaan tiedoksi läpäisyperiaatteella työpajoissa aina kun se on vaan mahdollista.

Karvian suunnitelmassa ovat sykleittäin kulkevat

2022-2023

1) Sanataide/kirjallisuus

Teematieteenalana sanataide. Yhteistyössä kirjaston kanssa etsitään oma kirjailijakummi (tai useampi, esim. varhaiskasvatukseen, alakouluun ja yläkouluun oma). Kirjailija tavataan virtuaalisesti/livenä muutaman kerran lukukauden aikana, ja hän kertoo aina mitä on työssään tekemässä. Missä vaiheessa kirjoitusprosessi on ja miten se etenee? Sanataiteen työpajoissa tehdään omaa tarinaa ja opitaan leikkimään sanoilla. Vakan pienimmillä loruttelupaja.

2) Kuvataide/valokuvataide/kuvanveisto

Alpon savanni ja Annen taidekahvila ovat kuvataiteen ja kuvanveiston vierailukohteita. Ennen vierailua koululla/päiväkodilla on valokuvaajan pitämä työpaja, jossa lasten ikätason mukaisesti ja tekemisen kautta harjoitellaan kuvaamisniksejä. Retkillä isommat lapset voivat ottaa kännyköillä kuvia patsaista ja taideteoksista työpajan niksejä käyttäen. Valokuvista tehdään näyttely kirjastoon/Karviatalolle. Alpon Savannilla ja Saran harrastekeskuksessa voidaan tutustua ITE-taiteen tekemiseen.

2023-2024

3) Kädentaidot

Tutustutaan Karvian kirkkoon, sen historiaan, taiteeseen sekä ulkomuseoalueeseen rakennuksineen oppaan avulla. Kädentaitojen työpajassa opetellaan jotain vanhan ajan tekniikkaa, esimerkiksi huovutusta, savitöitä tai muuta tekniikkaa. Töistä tehdään näyttely kirjastoon/Karviatalolle.

4) Musiikki

Teemataiteenlajina musiikki. Biisintekopajoissa (onnistuu hyvin jo kolmevuotiailla) otetaan teemaksi karvialaisuus ja tehdään kevätkuuhlaa varten niistä esityksiä. Kunnan kulttuuritoimen kanssa tutustutaan paikkakunnan musiikkitarjontaan. Tilataan esim. Konserttikeskuksen tai Uulun kautta konsertteja kaikille. Vakan pienimmille rytmikylypy.

2024-2025

5) **Paikalliskulttuuri ja kulttuuriyrittäjyys, sis. tapahtumien tuottaminen**

Tutustaan bussikyydillä karvialaisuuteen, esim. Karviankylän ja Kirkkojärven kulttuurimaisemiin, kivisiltoihin, tuulimyllyihin ja Kyrönkankaantiehen, Karvian varavankilan historiaan, Neuvostosotavankien hautausmaahan etc. Kunnan kulttuuritoimen kanssa pidetään yhteinen tuokio jossa puhutaan kunnan omien vuosittaisten tapahtumien tuottamisesta: miten ne syntyvät? Luokat saavat kukin pienen tehtävän liittyen johonkin tulevaan tapahtumaan (esim. varhaiskasvatus voi piirtää julisteita, isommille voi antaa myös tuotannollisia tehtäviä). Mahdollisia yhteistyötahoja Karvian Matkailu (kiertoajelut) ja Karvian Kotiseutuyhdistys.

6) **Sirkus**

Teemataiteenlajina sirkus. Työpajoissa opetellaan sirkukseen kuuluvien lajien alkeita ja opitaan pitämään kaverista huolta! Tilataan ammattilaisilta myös sirkusesitys.

2025-2026

7) **Ympäristötaide/arkkitehtuuri**

Retki Kauhanevan/Lauhanvuoren kansallispuistoon ihastelemaan Geopark-kohteiden luonnon omaa taidetta/arkkitehtuuria. Käynti myös Kammi-kylässä jossa arkkitehtuuri on viety ihan omalle tasolleen. Koululla/päiväkodilla aiheen työpajoissa opetellaan ekologisen rakentamisen perusteita ja suunnitellaan omalle ikäryhmälle lempipaikka, joka voisi olla samalla myös taideteos.

8) **Draama/nukketeatteri/soveltava teatteri**

Teemataiteenlajina draama. Tutustutaan Kulttuurikeskus Skantziin ja sen näyttämöön sekä teatterin tuotantoon. Tehdään retki teatteriin tai tilataan teatteri/nukketeatteriesityksiä paikan päälle. Draamatyöpajoissa opitaan heittäytymään ja löytämään itsestä uusia puolia.

2026-2027

9) **Elokuvasvatus/mediataide**

Tilataan Koulukinolta sopivia elokuvia katsottavaksi (mukaan tulevat aina myös tehtävät). Mediataiden työpajassa valitaan sopiva kohde (esim. Willi Vekara, Saran harrastekeskus tai Kulttuurikeskus Skantz) josta mediataiteen keinoin tehdään mainos oman ikäisille.

10) **Tanssitaide**

Teemataiteenlajina tanssi. Tanssityöpajoissa lähdetään liikkeelle Geoparkista ja Karvian luontokohteista ja katsotaan millaisia koreografioita lopulta eri ikäisille syntyykään! Tilataan myös ammattilaisilta tanssiesityksiä koululle/päiväkodille.

Muu esittävä taide

1) Karviassa vakiintuneita käytäntöjä esittävän taiteen puolella ovat mm.

- teatterivierailut lähikaupunkien teattereihin
- Willin Kansan viikko
- Suo Soikoon! -festivaali
- Karvian kesäteatteri

2) Kiertue-esityksiä paikan päälle tuovat vuosittain tai sopimuksen mukaan mm.

- Konserttikeskus

- musiikkiopiston Soiva viikko kaksi kertaa vuodessa
- muut ajankohtaiset esittävän taiteen tuottajat

Teemataiteenalat ja kulttuurikasvatus muualla kuin koulu- ja päiväkotiympäristössä, kuten

- kaikenikäisten kerhotoiminnassa
- nuorisotiloissa
- palvelutaloissa
- työhyvinvoinnissa

Kulttuurikasvatussuunnitelmassa mainitut kokonaisuudet ja retket voi toteuttaa myös hieman muunnettuna eri kerhojen tai ryhmien toiminnan osana.

Kunnan tehdessä tulevan vuoden taiteenalan toteuttajien kanssa sopimusta, voi sopia myös vierailut aiheen tiimoilta muihinkin kohteisiin kuin koululle. Lisäksi esim. kerhojen ohjaajia, palvelutalojen virikeohjaajia ja/tai muita kiinnostuneita varten järjestetään syksyisin ja keväisin teemataiteenalasta koulutus, jossa käydään läpi erilaisia vinkkejä siihen mitä kaikkea ko. taiteenalan kentältä voisi toteuttaa. Näin teemataiteenala voi viedä eteenpäin myös paikallisena toimintana.

Muu kulttuurikasvatus kerhotoiminnassa

Kulttuurikasvatukseen liittyvään kerhotoimintaan saa paljon helposti toteutettavia vinkkejä koronapandemian aikana luoduista virtuaalipankeista. Esimerkiksi Lastenkulttuurikeskusten liiton sivuilta löytyvä harrastakotona.fi-sivusto antaa nimenomaan kaikille mahdollisia vinkkejä ammattilaisten kokoamina. Samalta sivulta löytyy myös ilmaisia videoituja esityksiä eri taiteenaloilta. Näistä voi katsomisen lisäksi myös ottaa oppia ja niitä muokata toimintaan sopivaksi, sillä esityksiä tuottaneet tahot ovat jo tekovaiheessa ajatelleet että yleisö on kotona ja tekee taidetta niillä välineillä joita sattuu jokaisesta kodista löytymään.

Kulttuurikasvatussuunnitelmaan liitetään erillinen liite kulttuurikohteista paikka- ja osoitetietoineen